

15.6.2021

ORK/76/2021

Sisäministeriö
kirjaamo@intermin.fi

Viite: VN/6248/2021

Lausunto; poliisin henkilötietolainsäädännön toimeenpanon seuranta ja arviointi

Sisäministeriön poliisiosasto on pyytänyt Oikeusrekisterikeskukselta lausuntoa uudistetusta poliisin henkilötietolainsäädännöstä sekä lainsäädännön toimeenpanosta Poliisihallituksessa ja sen alaisessa hallinnossa eduskunnan hallintovaliokunnalle laadittavaa selvitystä varten.

Oikeusrekisterikeskus toimii laajasti oikeusministeriön hallinnonalan henkilörekisterien rekisterinpitäjänä ja täytäntöönpanoviranomaisena. Oikeusrekisterikeskus kiinnittää erityisesti huomiota pyynnön kohtaan 3, jossa pyydetään arviomaan vaikutuksia poliisin ja muiden viranomaisten toimintaedellytyksiin;

- viranomaisten toimivalta käsitellä henkilötietoja
- rikosten ennalta estämistä ja paljastamista koskevan sääntelyn toimivuus

Sakkorekisteri

Poliisin henkilötietosääntelyn osalta täytäntöönpanotoiminnassa ei ole tunnistettu erityisiä ongelmia, ja tiedonsaantioikeus sakkorekisterin osalta on toimiva. Poliisilla on oikeus saada sakkorekisteriin merkittyyä tietoja menettämisseurauksen täytäntöönpanoa varten (PolHetiL 16.1 § 4 kohta ja SakkotpL 50 §) sekä lupa-asioiden käsittelyä varten.

Oikeusrekisterikeskuksen tiedonsaantioikeus poliisilta on otettu huomioon PolHetiL 21 §:ssä, eikä säännöksen toimivuudessa ole havaittu Oikeusrekisterikeskuksen näkökulmasta puutteita.

Aika ajoin nousee esiin poliisin tarve saada tietoja sakkorekisteristä myös muuta kuin täytäntöönpanotoimintaa varten. Pyyntöistä on kieltäydytty perustuen sakkorekisteriä koskevaan sääntelyyn. Sakkorekisteritietojen luovuttamisesta säädetään SakkotpL 50 §:ssä, jonka 2 momentin mukaan: "Oikeusrekisterikes-

Postiosoite
PL 157
13101 Hämeenlinna

Käyntiosoite
Wetterhoffinkatu 2
13100 Hämeenlinna

Puhelin
029 56 65631

Telefax

Sähköposti

oikeusrekisterikeskus@om.fi

15.6.2021

ORK/76/2021

kus saa salassapitovelvollisuuden estämättä pyynnöstä luovuttaa tietoja niille, joiden oikeudesta mainittujen tietojen saamiseen säädetään erikseen lailla. Tietoja ei saa luovuttaa enää sen jälkeen, kun kolme vuotta on kulunut lainvoimaisen tuomion tai muun lopullisen viranomaisratkaisun julistamisesta tai antamisesta.”

Lain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (218/2001 vp) todetaan lisäksi: ”Tietosuojan asianmukainen turvaaminen edellyttää ensinnäkin, että luovuttamisesta säädetään lailla. Luovuttamisäännöksestä on riittävän selvästi käytävä ilmi oikeus saada tietoja nimenomaan sakkorekisteristä. Siinä on yksilöitävä tietoihin oikeutettu taho, luovutettavat tiedot ja tietojen käyttötarkoitus.”

Sakkorekisterin tietojen luovuttaminen vaatii siten nimenomaisen luovutusäännöksen ja säännöksestä on riittävän selvästi käytävä ilmi oikeus saada tietoja nimenomaan sakkorekisteristä. Säännöksessä on yksilöitävä tietoihin oikeutettu taho, luovutettavat tiedot ja tietojen käyttötarkoitus.

Poliisin kanssa käytyjen keskustelujen perusteella Oikeusrekisterikeskuksessa on tulkittu, että poliisilla olisi tarve saada sakkorekisterin tietoja myös muuta kuin täytäntöönpanotoimintaa varten, mutta sakkorekisterin tietojen luovuttamista koskeva sääntely ei mahdollista tietojen luovuttamista. Tältä osin poliisin tiedonsaantioikeuden tarkastaminen saattaa olla aiheellista.

Rikosrekisteri

Rikosrekisterilaissa on tyhjentävästi säädetty tietojen luovuttamisesta rikosrekisteristä. Lain 3 §:n mukaan rekisteritietoja saa luovuttaa siten kuin kyseisessä laissa säädetään. Esitutkintaviranomaiselle tietoja luovutetaan rikosrekisterilain 4.1 § 5 kohdan mukaan pakkokeinoasiaa varten ja toisaalta poliisille on mahdollista luovuttaa tietoja 4a.1 § 1 kohdan mukaan passia, Suomen kansalaisuutta tai ulkomaalaislaissa tarkoitettua viisumia, lupaa tai muuta toimenpidettä; 1 a) turvallisuus selvitysläissa tarkoitettua turvallisuus selvityksen tekemistä; 2) viranomaisen lupaa tai hyväksyntää, jonka edellytyksenä on henkilön luotettavuus; 3) henkilön valintaa koulutukseen tai tehtävään, joka liittyy valtion turvallisuuteen, yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, ulkoasiainhallintoon, Suomen kansainvälisiin suhteisiin, oikeushallintoon, keskuspankkitoimintaan tai rahanvalmistukseen ja jossa edellytetään henkilön erityistä luotettavuutta ja 7) räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä tarkoitettua lupaa varten.

Poliisi on Oikeusrekisterikeskuksen tietojen mukaan kokenut rikosrekisterilakiin kirjatun tiedonsaantioikeuden osin riittämättömäksi ja tietoja rikosrekisteristä on pyydetty mm. poliisilain 4:2.1 §:ään pykälän nojalla myös muita kuin edellä rikosrekisterilaissa säädettyjä tarkoituksia varten.

Poliisilain kyseistä pykälää sekä ilmaisua ”poliisille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi” on poliisissa tulkittu sitenkin, että se mahdollistaisi tiedonluovutuksen rikosrekisteristä myös rikoksen estämiseksi ja paljastamiseksi. ORK on sään-

Postiosoite
PL 157
13101 Hämeenlinna

Käyntiosoite
Wetterhoffinkatu 2
13100 Hämeenlinna

Puhelin
029 56 65631

Telefax

Sähköposti

oikeusrekisterikeskus@om.fi

15.6.2021

ORK/76/2021

nönmukaisesti kieltäytynyt luovuttamasta tietoja tapauksissa, joissa luovutusperusteesta ei ole säädetty rikosrekisterilaissa. Myös tältä osin poliisin tiedonsaantioikeuden tarkastaminen saattaa olla aiheellista.

Ylijohtaja

Jussi Kivinen

Toimialajohtaja

Teemu Mikkola

Postiosoite

PL 157
13101 Hämeenlinna

Käyntiosoite

Wetterhoffinkatu 2
13100 Hämeenlinna

Puhelin

029 56 65631

Telefax

Sähköposti

oikeusrekisterikeskus@om.fi